

Energiecrisis – hoe kunnen kerken en pioniersplekken in actie komen?

Pioniersplekken en kerken krijgen in toenemende mate te maken met vragen van mensen die financieel niet meer rond kunnen komen. Dat speelde al door de inflatie en koopkrachtdaling, maar door de energiecrisis is het verder toegenomen. Hoe kun je als pioniersplek of kerk in actie komen om mensen in nood te ondersteunen? Over dit onderwerp ging een groepje pioniers uit het netwerk van IZB Impact met elkaar in gesprek.

De pastorale kant

Nu zit er aan hulp niet alleen een technische kant (hoe te helpen, naar welke instantie te verwijzen) maar ook een pastorale. Diverse pioniers delen hoe mensen in paniek bij hen komen. “Er wordt niet meer helder nagedacht, het koppie werkt niet meer.” Hoe ga je daar als pionier, pastoraal werker of diaken mee om?

‘Behandel de paniek zoals je op alle panieksituaties reageert,’ is het eerste advies dat bovenkomt. Dus luister, vraag door, stel gerust waar dat kan, en bid met mensen. Dat de deze gesprekken dienen als input om als pioniersplek of kerk gericht in actie te komen, spreekt voor zich.

Een tweede aspect dat wordt genoemd, is dat het belangrijk is om binnen de geloofsgemeenschap woorden te geven aan de zorgen waar mensen mee te maken hebben. Denk aan het beeld van een priester die het verhaal van God bij mensen brengt, en het verhaal van mensen bij God. Belangrijk is om de taal van de mensen zelf op te pikken en te gebruiken in het gebed, niet algemene zinnen die niet raken. In concrete taal wordt het veel duidelijker dat de alledaagse sores iets te maken hebben met God. Dat zondag en alledag alles met elkaar te maken hebben.

We waren het erover eens dat het podium van een viering ook gebruikt kan worden als platform om meer bewustzijn te creëren rondom zorgen die de gemeenschap raken. Denk aan de aanmoediging dat er voor mensen met (verborgen) financiële stress een luisterend oor en bijstand is, of aan verwijzingen naar nuttige informatie of concrete trainingssessies rondom energiebesparing.

Praktisch ondersteunen.

Contextgevoelig

Hoe kun je als pioniersplek of kerk mensen helpen die de eindjes niet meer aan elkaar kunnen knopen? Waar liggen de verantwoordelijkheden? En hoe vind je je weg als leek in een ingewikkeld systeem van instanties en regels en subsidies? Vanuit het groeps gesprek hierover is de eerste constatering dat hulp bieden sterk contextgevoelig is en dat er geen blauwdruk is. Het verschilt per context bijvoorbeeld sterk welke rol de overheid speelt, en welk beroep er op de pioniersplek wordt gedaan. De ervaring van het Pand in Groningen is dat wijkteams heel efficiënt werken. Het Pand zit aan tafel bij gesprekken met wijkpartners, en werkt intensief samen, maar zal zelf nooit geld uitkeren aan individuele noden van mensen uit de gemeenschap of buurt. In Spangen en Bospolder-Tussendijken is het vertrouwen in de overheid zeer laag, niet in het minst door de toeslagenaffaire waar veel wijkbewoners de dupe van zijn geworden. In die context kloppen juist veel mensen aan bij Geloven in Spangen en Geloven in BoTu. Het is, kortom, dus belangrijk om na te gaan waar het vertrouwen en wantrouwen van mensen zit. Zeker als je door de stress van financiële zorgen weinig *mental space* hebt, naar wie luister je dan? Voor pioniersplekken en kerken die vertrouwen hebben

opgebouwd, liggen kansen om dichterbij te komen.

Samenwerken

Al zal de slagkracht van de overheid per context verschillen, cruciaal is wel om als pioniersplek of kerk lijntjes te leggen met alle relevante partners. Denk ook aan partners als het wijkteam, de plaatselijke diaconie, Stichting Present, Schuldhulpmaatje, etc. De samenwerking werkt twee kanten op. Kerk/pioniersplek profiteert van de voorzieningen, geld of subsidiemogelijkheden en kennis van de aanwezige instanties, en zij zullen op hun beurt blij zijn met een geloofsgemeenschap die in de haarvaten van een wijk zit en veel vertrouwen heeft onder wijkbewoners.

In gezamenlijkheid kunnen er mooie initiatieven ontstaan. In het Badhuis in Zwijndrecht wordt er binnenkort bijvoorbeeld een avond georganiseerd over energiekosten waaraan de sociale dienst, Schuldhulpmaatje en een energiecoach vanuit gemeente Zwijndrecht meewerken.

Geld geven

Is geld geven een goed idee of onbegonnen werk? En als je geld geeft, welke rekeningen betaal je dan precies? In meerdere kerkelijke gemeenten wordt momenteel gewerkt aan een speciaal fonds om bij te kunnen springen bij mensen die door inflatie en stijgende energieprijzen in de problemen komen. Het inzetten van het fonds blijkt een uitdaging. Hoe toets je je of iemand in aanmerking komt? In hoeverre mag je mensen bevragen op hun financiële situatie, en wanneer schend je privacy? In ons groeps gesprek komen we rond deze vragen niet veel verder, de ervaring ontbreekt. Wel discussiëren we over de vraag welke rekeningen je precies betaalt. Er is terughoudendheid over het betalen van de gasrekening, want op veel plekken is dat een bodemloze put, en het ziet er naar uit dat de overheid in de hoge rekeningen tegemoet gaat komen. Wel kan bijgesprongen worden op andere vlakken. In Rotterdam kiest Goud van Noord er voor om uit een speciaal opgezet fonds supermarktbonnen te gaan verstrekken aan

gezinnen in nood. In Rotterdam loopt verder een experiment met voedselbankpassen (daarover uitgebreide informatie via de links aan het einde van dit document).

Volgens deelnemers aan het gesprek is het vooral zaak dat mensen uit de schuldsanering blijven, want dan is de ellende nog veel groter. Een praktische suggestie is om mensen te adviseren om in ieder geval hun huur te betalen, en de energieschuld desnoods op te laten lopen.

Gedragsverandering en verduurzaming

Om deze energiecrisis goed door te komen, zal ook een brede gedragsverandering nodig zijn. Zuiniger met energie omgaan met het oog op portemonnee en milieu. Veel huishoudens zijn daar actief mee bezig, maar er zijn ook voorbeelden van onwetendheid of nonchalance. Sigaretje roken op het balkon met de deur open, of 3 leguanen als huisdier die een temperatuur van 26c nodig hebben.. Op dat vlak moet er aan bewustwording gewerkt worden, waarin mensen aangesproken mogen worden op eigen verantwoordelijkheid.

Daarnaast kan er in veel huizen energie bespaard worden door kleine stappen van verduurzaming. Diverse gemeenten delen Energieboxen uit aan mensen met tochtstrips, waterbesparende douchekop en folie om achter de radiator te plakken. Lang niet alle huishoudens lukt het om zelf te klussen met deze pakketten (en de eerste Energieboxen zijn ook al op marktplaats beland). In Groningen is er een actie bedacht om mensen te helpen om hun huis duurzamer te maken: 2-klusbussen gaan de wijk in om mensen thuis te helpen. Bekende wijkgezichten – zoals die van Jan van het Pand – doen mee aan de actie om vertrouwen te wekken bij mensen.

De kracht van de community

In aandachtswijken zijn mensen nogal eens wantrouwend naar instanties van buitenaf die het zoveelste plan of advies over de wijk komen uitstorten. Om te zorgen dat er eigenaarschap is of ontstaat, is het daarom van belang om wijkbewoners zelf in te schakelen. Laat ervaringsdeskundigen hun verhaal vertellen en

mensen tips geven. Denk met meertalige mensen uit de gemeenschap na over manieren om advies bij bevolkingsgroepen te krijgen die het Nederlands minder goed beheersen. Zet de eigen kracht van de community in, en maak gebruik van bestaande groepsprocessen. Mensen hebben enorm veel aan elkaar.

Losse ideeën.

In het gesprek kwamen diverse mooie ideeën voorbij. Hiervan een opsomming:

- Organiseer een avond om samen met mensen een praktische checklist langs te lopen: heb je de Energietoeslag aangevraagd, heb je inzicht in je budget? Ben je op de hoogte van, etc etc.
- Werk aan ‘warme huiskamers’: zorg dat mensen die dagen alleen thuis zitten - waar de kachel dus van 8 tot 8 aan moet - naar jouw zaal/pand komen, waar het warm is, waar koffie en evt lunch is. Het scheelt energie en er wordt gebouwd aan community.
- Als de context er naar is, kan er ook gedacht worden over werkplekken voor zzp’ers of studerende leerlingen of studenten.
- Om praktisch te helpen bij boodschappen, kan een ‘weggeefkast’ een mooi idee zijn: wijkbewoners die (goed verpakt en nog niet over de datum) voedsel kunnen missen plaatsen het in de kast, wijkbewoners die wat nodig hebben, kunnen er wat uithalen.

Links

- Een journalistiek onderzoek naar oorzaken, impact en oplossingsrichtingen van energiearmoede <https://www.movisie.nl/publicatie/energiearmoede>
- Artikelen over de ‘voedselpas’ als stigmavrij alternatief voor de voedselbank:
  - <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/14848769/ongevraagd-advies-vervang-de-voedselbank-door-een-gezonde-voedselpas>

- <https://nos.nl/video/2438310-geen-voedselbank-maar-geld-voor-eigen-boodschappen-als-een-normale-nederlander>
- <https://www.nu.nl/binnenland/6221222/voedselbanken-voorzien-grote-problemen-door-minder-eten-en-veel-meer-klanten.html>
- Ervaringsdeskundigen samen in gesprek over armoede: <https://geloveninspangen.nl/3-verhalen-1-boodschap/>
- Groepswerk bij schulden: <https://sociaal.net/achtergrond/groepswerk-maakt-het-verschil-bij-schulden/>
- Zosimpelatswat is een campagne van de provincie, gemeenten en woningcorporaties van Groningen om mensen te helpen besparen op energie: <https://zosimpelatswat.nl/wie-zijn-wij/>
- **Inspiratie uit (andere) kerken:**
  - Eerder dit jaar schreef Kerk in Actie over de energiecompensatie, en het plan voor een eerlijke herverdeling van deze subsidie. Het artikel geeft goede tips over hoe om te gaan met (bepalen hoe) steun te geven aan mensen. <https://kerkinactie.protestantsekerk.nl/nieuws/eeerlijke-verdeling-energiecompensatie/>
  - Artikel van het Diaconaal Steunpunt van de NGK over de rol van de diaconie in energiearmoede en inflatie: <https://kerkpunt.nl/energiearmoede-inflatie-en-de-diaconie/>
  - Handreiking Schuldhulpverlening en inkomensbeheer van het Deputaatschap Diaconie en Maatschappelijke Zorg van de Gereformeerde Gemeenten. Handig voor wie de weg wil leren vinden temidden van allerlei instanties. <https://www.deputaatschapdmz.nl/wp-content/uploads/2017/12/Handreiking-schuldhulpverlening.pdf>